

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันสภาพการณ์ของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550 : 28, 115) ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปรับปรุงสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของรัฐ หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา 87 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐทุกระดับ และหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 287 ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วยการกระจายอำนาจการบริหารของรัฐไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในอำนาจหน้าที่ และกระบวนการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และอัตรากำลังของราชการจากส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขที่ระบุไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าในอนาคต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่สูงขึ้น มีอัตรากำลังมากขึ้น รวมทั้งมีภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นตามกันไปด้วย จากการที่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบันระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยงานพัสดุ

ขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผน พ.ศ. 2546 รวมไปถึงหนังสือสั่งการต่าง ๆ ที่ได้กำหนดแนวทางและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบของประชาคมหมู่บ้าน ประชาคมตำบล โดยรูปแบบนี้จะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย หรือมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หรือเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง กรรมการตรวจรับพัสดุหรือตรวจรับงานจ้าง รูปแบบของการเข้าชื่อเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาผู้บริหารท้องถิ่น จะเป็นรูปแบบในลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน รูปแบบของการรวมตัวกันในการออกข้อบัญญัติของท้องถิ่น รูปแบบของการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา การสมัครรับเลือกตั้ง หรือรูปแบบของการเข้ามาเป็นที่ปรึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2546 : 4)

องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเสถรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีพื้นที่การปกครองทั้งหมด 18 หมู่บ้าน ได้รับยกฐานะโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อปี พ.ศ. 2539 ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำ และประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินก็ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญเป็นอันดับแรกในการบริหาร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินต้องใช้เป็นแนวทางในการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพื่อกำหนดเป็นแผนงาน / โครงการต่าง ๆ ในท้องถิ่นให้ตรงกับความต้องการของประชาชน ในขณะที่เดียวกันในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ในปีงบประมาณที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551) ได้มีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น แต่ประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญในการให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมที่จะเข้ามาเสนอปัญหา ความต้องการ เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดทิศทางในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น จึงเกิดปัญหาเมื่อนำเอาข้อมูลความต้องการที่ได้จากประชาชนเพียงบางส่วนมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น และเมื่อนำมาพัฒนาจึงเกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน มีการพัฒนาท้องถิ่นที่ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน โดยขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และประชาชนยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ และไม่ให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ทำให้

ท้องถิ่นไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ตรงกับความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลภูเงิน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับใด และมีข้อเสนอแนะอย่างไรต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ให้องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินไปพิจารณาเพื่อกำหนดมาตรการ หรือแนวทางให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

ขอบเขตในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2551 จำนวน 8,734 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2551 จำนวน 383 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน (Taro Yamana)
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งออกเป็น

 - 2.1 ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม
 - 2.1.1 เพศ
 - 2.1.2 อายุ
 - 2.1.3 อาชีพ

2.1.4 ระดับการศึกษา

2.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม

2.2.1 การมีส่วนร่วมในการรวบรวมปัญหาความต้องการ

2.2.2 การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลหาสาเหตุของปัญหา

2.2.3 การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน/โครงการ

2.2.4 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ

2.2.5 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมปัญหาความต้องการ 2) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลหาสาเหตุของปัญหา 3) การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน / โครงการ 4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนงาน / 5) โครงการการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการรวบรวมปัญหาความต้องการ หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เข้าร่วมในการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ความต้องการของชุมชน

การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลหาสาเหตุของปัญหา หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เข้าร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหา

การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน / โครงการ หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เข้าร่วมในการกำหนดปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อกำหนดเป็นทิศทางในการพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เข้าร่วมในการดำเนินงานตามแผนงานโครงการที่ได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เข้าร่วมในการประเมินโครงการที่ดำเนินการตามแผนงาน หรือโครงการที่วางไว้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือไม่ ตลอดจนการตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ของกระบวนการในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น กระบวนการตรวจรับงานจ้าง

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

การวางแผนพัฒนา หมายถึง การที่องค์กร หรือชุมชนได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ วิเคราะห์วางแผน โครงการตลอดจนการร่วมดำเนินการให้ความร่วมมือจนทำให้เกิดประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

การวางแผนพัฒนาตำบล หมายถึง การวางแผนพัฒนาตำบลภูเงิน อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยจะเป็นข้อสนเทศในการนำไปใช้เป็นแนวทาง ในการกำหนดนโยบายปรับปรุง ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมต่อไป